

Píseň: EZ639 - Hned zrána vzdej díky; 1. - 3. sloka +
modlitba; Oddíl k výkladu: Sd 20, 1-21

Milí přátelé,

před létem jsme takřka dokončili knihu Soudců - zbývá nám asi jeden a půl kapitoly. Nacházíme se v závěrečné „sáze“ o tom, jak vypadal Israel v době naprostého bezvládní. Také ve srovnání s předchozí dobou charismatických soudců. Také ve srovnání s budoucí dobou královskou.

Příběhy jsou to hrozné - dnešní oddíl připomněl to nejdůležitější ze zápletky závěrečného příběhu.

Sjednocení!

Na konci knihy Soudců je konečně Israel sjednoceným národem. Co nemohlo být za praotců, co nebylo moc za Mojžíše ani Jozua a nebylo nikdy v době soudců, je konečně realitou: Israel je sjednocen (v. 1-2). Dnešní text záměrně znovu a znovu zdůrazňuje „všichni,“ „všeho lidu,“ „celá pospolitost“ apod.

Jenže...

Jenže to nebyla tak úplně pravda. Jeden z kmenů není součástí této „celoizraelské aliance.“ Kmen Benjamín, na jehož území se nachází Gibeja, místo onoho hrůzného činu, se nepřidal. Odmítl totiž vydat právě Gibejce spravedlnosti pro čin, kterého se dopustili na lévijcově ženě.

Dalším „jenže“ je motivace tohoto „celoizraelského“ sjednocení: Spravedlnost a trest. Jde o kárnou výpravu proti zlým. Proti zlým i v Božích očích (srv. nejen čin sám, ale i v. 18).

Tak je sice Israel konečně sjednocen jako národ ve vlastní zemi, avšak s velkými ALE. Sjednotit se takto proti zlu a zlému činu je správné, avšak zároveň jde o boj proti vlastním.

Čímž Bible otevírá nepřijemné téma: Je krev hustší než voda? Je rodina nade vše? Je národ nade vše? Společenství církevní, sborové, kamarádké? Nebo je důležitější a nosnější spravedlnost, ochrana práva a bezpečí zejm. slabých ve společnosti?

Bible odpovídá jasně, ačkoli k nelibosti mnohých, včetně křesťanů: Spravedlnost a ochrana práva je nad rodinu, krev, národ, sbor, farnost, církev. Rozhodnutí Israelců vykořenit zlo navíc není impulzivní - akce je naplánována se vším všudy. A Benjamínci jsou vyzváni vydat viníky. Cílem není genocida ani válka, nýbrž potrestání a vykořenění zla z vlastního středu (srv. např. Dt 17, 6-7).

Jsou spravedlnost a právo tak vysoko na žebříčku hodnot alespoň současných křesťanů?

Tak je před námi opět ambivalentní (č. „dvojaký“) příběh: Ani soudci nedokázali Israel sjednotit, nyní tomu tak je - kvůli velikému zlu (společnému nepříteli?). Všichni Israelci jako jeden muž odsoudili hrůzný čin Gibejců. A jdou vykonat právo a spravedlnost - za Boží podpory. Jenže proti svým vlastním. Proti části Božího lidu.

Nebo je lepší hlavně udržovat „pax romana,“ pohodičku ve boru, navzdory ne-dobru, které v lidských-očích-členové-církev činí?

Počty

Několikrát jsme se zastavovali u číselných údajů v počtu bojovníků v Bibli. Ekumenický překlad v dnešním oddílu hovoří o 400 tisících Israelců proti dvaceti šesti tisícům Benjamínců. A k nim sedm set vybraných mužů z Gibeje.

Jde o na první pohled podezřelý údaj. Sedm set vybraných Gibejců je zcela zanedbatelných vůči 26 tisícům ostatních Benjamínců. Proč je tedy uvádět? Stejně také počty padlých: Proč se obrátila aliance na útěk, když padlo dvacet dva tisíc z čtyř set tisíc?

Tak i dnes připomenu, že hebr. eléf bylo původně technickým termínem pro počet bojovníků jednoho rodu (cca 8-10 mužů), nikoli číslovka „tisíc.“¹ Tak máme 26*8-10 Benjamínců, tedy

¹ Mezikrokem mezi oběma významy pak je význam „mnoho“ nebo „veliké množství.“ Stejně platí i dnes - člověk si nedovede přesně představit tisíc něčeho. Jak velká je hromádka tisíce jednokorun? Jak vypadá tisíc aut?

maximálně 260, vůči kterým je sedm set Gibejců již veledůležitým údajem! Historicky to tedy vypadá, že za Gibejce se zase tolik Benjamínců nepostavilo...

Stejně platí pro sjednocené Israelce - není jich takřka půl milionu.² Je jich 400x8-10 tedy historický údaj skrytý pod symbolickým ukazuje na maximálně asi 4000 mužů.

Avšak nechme si líbit úmyslně ponechaný dvojsmysl, který mohla pozdější redakce textů odstranit - ale rozhodla se ho ponechat. Ekumenický překlad není neopodstatněný a ukazuje na symbolickou rovinu - sjednocených Israelců bylo nesmírně mnoho oproti Benjamíncům. A přesto totálně prohráli!

Což je nápadnější v poměru 26 700 proti 400 000 než v poměru 1000:4000. Ačkoli vzájemný poměr mezi oběma poměry je v podstatě stejný.

Detaily

Je dobré si zejm. při četbě posvátných textů všímat detailů. Dnes si, kromě již zmíněného, dal autor záležet na tom, že obě strany byly vyzbrojeny meči.

Jde o údaj, který bychom v knize Sd nenašli - do dnešního oddílu. Znalci Písma pak vědí, že ještě v Saulově době bude mít skutečný meč pouze Saul a hrstka jeho nejbližších. Tato nenápadná informace však prozrazuje mnohé: 1) Israelci neuměli zpracovávat železo až do doby královské. Narozdíl od Pelištejců - svých úhlavních nepřátel. Byli tedy většinu své existence ve veliké nevýhodě právě vůči nim.

2) Protože ještě za Saula nebyl železný meč standardní výzbrojí, je dnešní oddíl buď rovnou sepsán až v pozdější době, nebo prošel alespoň pozdější redakcí.

3) Text zdůrazňuje, že půjde o boj na život a na smrt - strany nejsou vyzbrojeny jen tím, „co dům dal.“³ Nýbrž nástroji vyrobenými výhradně k boji člověka proti člověku.

² I kdyby mezi bojovníky byli všechny ženy, děti a staří, tolik jich dohromady nemohlo být. S takovou bojovou silou by snadno obsadili Egypt, v němž byli za otroky a ze kterého byli vysvobozeni.

4) V dalším textu bude opět zdůrazněno, že porážka Israelců byla nejen navzdory početní převaze, ale i technologické (v. 25).

Stejně je v textu nenápadný ale důležitý údaj o benjamínském vrhaní kamenů z praku. Nejprve vůči hned následujícímu údaji o obrovské početní převaze Israelců. Poté kvůli technologickému poměru - praky vůči mečům. A praky vyhráli.⁴

A stejně Israelci prohráli. Ačkoli bojovali za spravedlnost a právo. Chtěli potrestat hrubé násilníky a zlé lidi. Měli také početní převahu - ještě zdůrazněnou symbolickým dvojsmyslem hebrejského eléf. I výhodu výzbroje.

Stejně prohráli.

Prohra

Jak je to možné? Jak mohl Bůh dovolit, že jeho vyvolení prohráli, když bojovali za správnou věc? Navíc když sám vybral Judu - budoucí jižní Israel - aby vedl tento boj?

V závěru dnešního oddílu se nám tak sbíhá několik nití: 1) Již na počátku Sd řada kmenů prohrála tváří v tváří kenaanským kmenům. Juda byl naopak jedním z vítězných. A je to právě Juda, „jižní Israel,“ kde je sepsáno Písmo tak, jak se nám dochovalo. Dnešním oddílem se tedy nevyhýbá kritice sebe sama. Naopak poukazuje na možnou pýchu „vítězného“ Judy. Dnes však totálně prohrál.

2) Síla zbraní ani početní převaha nezajišťuje vítězství - jak jsme se s tím setkali mnohokrát právě v knize Sd. Ačkoli obvykle to byl méně početný Israel, kdo vítězil nad více početnými nepřáteli. Tentokrát, v závěru za anarchie, je tomu obráceně.

3) Spojené israelské síly v tomto konfliktu prohrají znovu. Vyhrají až napotřetí, kdy bude řada věcí jinak - o tom však více příště.

Závěr

³ Různé palice, kyje, noze, zejm. však luky a šípy.

⁴ Ne náhodou stejně uslyšíme v boji Davida a Goliáše (který byl Pelištejcem...).

V dnešním oddíle zůstal hrůzný čin Gibejců nepotrestán. Kárná výprava prohrála. Dobře míněná „svatá válka“ prohrála. A prohraje znovu. Navzdory konečně sjednocenému Izraeli.

Snadno lze, zejm. při nedokončení kapitoly, dojít k závěru, že tedy Izraelci proti Benjamínovi bojovat neměli. Opak je však pravdou - v plnosti vše odhalí až *celý* příběh. Izraelci bojovat měli, avšak jejich spolehnutí mělo ležet jinde a vypadat jinak...

Dnešní rána „sjednocenému“ Izraeli je velmi důležitou. Před Samuelem bude shromážděný Izrael sjednoceně volat, že chce být jako ostatní národy, chce mít krále (1Sam 8, 5-22). Jednota, stejnost, homogenita, „jednomyslnost“ je snadno mylně pochopena (apoštol Pavel také volá k jiné, než o jaké hovoří dnešní text nebo obvykle usilují křesťané) - a většina jejich forem je odmítnuta už v příběhu bábelské věže (Gn 11, 1-9). Bible tuto lidmi často vyhledávanou „vlastnost“ kritizuje ve většině případů. Také v dnešním oddíle.

Ani sjednocenost, spojenost, oprávněnost v lidských očích ba ani vojenská převaha početní a technická pak nepomohly k vítězství. Protože právě v tom byl problém - lidé chtěli vybojovat své vítězství. Boží lid chtěl vybojovat své vítězství. Svou paží. Svou silou. Svou převahou. Svou technologií a technikou. Ačkoli v dnešním oddílu pro většinu čtenářů není modloslužba „sjednoceného“ Izraele nápadná, zbytek kapitoly ji rozkreslí plně. Kdo by nechtěl čekat na příští týden - necht' si ji neváhá dočíst dříve.

Tak je dnešní oddíl také o vytrvalosti v boji proti zlu. Dnes o tom, co zlo neporáží. Příště o tom, co ho poráží. Izraelci se totiž navzdory dnešní velmi ponižující porážce nevzdají. Proti zlu, dokonce proti zlu ze svého středu, budou bojovat dál. Dokonce i po druhé ponižující porážce.

Píseň: EZ639 - Hned zrána vzdej díky; 4. - 6. sloka +
modlitba Páně
Diskuse